

Відгук
оцінено.
Голова смс. вченої
ради ОФ 64.051.010
Мілова Ірина Миколаївна
19.03.2021

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 64.051.010
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, м. Харків

ВІДГУК

опонента, завідувача кафедри германської філології Сумського державного університету, кандидата філологічних наук, професора Кобякової Ірини Карпівни на дисертаційну роботу **Беляєвої Оксани Юріївни** «Категорія інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Докладне вивчення і критичний аналіз тексту поданої на захист дисертації, а також наукових праць **Беляєвої Оксани Юріївни**, опублікованих за її темою, дають підстави для формулювання опонентом наступних висновків.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Виконана дисертація Беляєвої О. Ю. на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – «Філологія» за обраною темою характеризується безперечною актуальністю та своєчасністю, що дисертант переконливо доводить у вступній частині наукового дослідження. Своєчасним є розгляд лінгвальних та екстралінгвальних чинників як прояву мовленнєвої сценічної поведінки комунікантів пісенно-драматичного дискурсу під час емоційної інтерпретації підтекстової інформації в процесі реалізації категорії інформативності.

Особливої актуальності набуває аналіз специфіки реалізації категорії інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі; способів інтерпретації модусної інформації в пісенно-драматичних інформемах, які складають комунікативні елементи пісенно-драматичного тексту. Переконана, що пісенно-драматичний дискурс є симбіозом вербальної (засоби

пісенно-драматичного тексту), невербальної (музика, пластика, відеосюжет) і надвербальної (сценічний образ виконавця) видів комунікації на основі реалізації провідної для дискурса категорії інформативності.

Таким чином, форма організації інформаційно-комунікативного простору сучасного пісенно-драматичного дискурсу, категорія інформативності являє собою спроможність забезпечення дискурсивної взаємодії комунікантів, надзвичайно високого ступеня його інформативності, що проявляється у суттєвій різниці інтерпретації інформації автором та слухачем. Категорія інтертекстуальності сприяє насиченню пісенно-драматичного тексту додатковою неочікуваною інформацією шляхом використання прецедентних феноменів літературних творів різних жанрів, що разом із іншими текстово-дискурсивними категоріями значно підвищує ступінь драматизму пісенно-драматичного дискурсу. Актуальність обраної для дослідження теми додає також урахування автором тенденцій сучасної філології, інтеграції, унормування та гармонізації підходів сучасної германістики.

Тому представлена на розгляд дисертаційна робота, мета якої передбачає аналіз специфіки реалізації категорії інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі, способів інтерпретації модусної інформації в пісенно-драматичних інформемах, є актуальною та має науково-теоретичне та практичне значення. *Зважаючи на все вищезазначене, не виникає сумнівів в актуальності дослідження О.Ю. Беляєвої.*

2. Зв'язок теми дослідження з науковими програмами. Про практичну та наукову цінність дисертації свідчить те, що дослідження виконане у відповідності до профілю наукових досліджень, що проводяться на факультеті іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна в рамках теми «Когнітивно-дискурсивні дослідження мови та перекладу» (номер державної реєстрації 0114U004320, 2014 р.), та наукової теми кафедри англійської філології «Лінгвокогнітивні, функціонально-комунікативні та соціолінгвістичні аспекти дослідження англomовного дискурсу», затвердженої вченою радою факультету іноземних мов Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна, від 27 лютого 2019 р. протокол № 3. У межах цієї теми автор була виконавцем.

3. Наукова новизна положень, висновків та результатів, одержаних у дисертації. Науковою новизною виступають отримані результати дисертаційного дослідження Беляєвої Оксани Юріївни, на основі яких базуються положення, висновки. До положень, що вперше розроблені, слід віднести *виокремлення пісенно-драматичного дискурсу за принципами діалогізму, драматизму, процесуальності*. Особливим проявом діалогізму автор визначає самість як розкриття емоційного стану персонажа під час його внутрішнього діалогу. Виявлено функції пісенно-драматичної інформеми та інформативного модусу, розглянуто ознаки їх мовної, музичної та візуальної гри. Установлено, що функціонування пісенно-драматичного дискурсу забезпечується вербальними, невербальними і надвербальними компонентами, з'ясовано їх інформативність. Беляєва Оксана Юріївна доводить, що провідною категорією пісенно-драматичного дискурсу є категорія інформативності, яка стосується всіх його комунікативних елементів. Категорія інформативності тісно пов'язана з категоріями дискретності, зв'язності, завершеності, інтенціональності та інтертекстуальності.

У дисертаційній роботі досліджена реалізація категорії інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі поп-гуртів *THE RUBETTES, ABC, 5IVE, LUCKY SOUL, HURTS, LONDON GRAMMAR, YEARS AND YEARS* з огляду на категорії дискретності, зв'язності, завершеності, інтенціональності, інтертекстуальності; визначено ступінь інформативності пісенно-драматичного тексту, невербальних та надвербальних засобів комунікації. *Положення, що виносяться на захист, відбивають наукову новизну отриманих результатів дослідження та особистий внесок здобувачки.*

4. Ступінь обгрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи. Ступінь наукової обгрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи визначається, в першу чергу, її структурою, логікою викладу матеріалу, застосованими методами вирішення поставлених завдань, новизною

пропонованих до захисту положень. Структура роботи сприяє повноцінному і послідовному розкриттю теми, що в кінцевому підсумку дозволяє автору успішно вирішити поставлені перед нею завдання. Робота складається із вступу, трьох розділів. У межах кожного розділу і підрозділу дисертації розробляється певний відносно самостійний аспект, що сприяє розкриттю задуму пропонованого дослідження.

У вступі обгрунтована актуальність обраної теми, визначені мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, розкриті новизна і практичне значення результатів роботи, надана інформація стосовно їх упровадження та апробації.

Розділ 1 «Інформативність у комунікативному просторі пісенно-драматичного дискурсу» присвячено висвітленню доволі важливих з точки зору наукової методології питань розуміння та вивчення категорій інформативності пісенно-драматичного дискурсу та їх сутнісних ознак. Дисертантка слушно зауважила, що висока інформативність виражальних мовних засобів спілкування у пісенно-драматичному дискурсі сприяє його тлумаченню завдяки емоційності автора, виконавця і слухача драматичної пісні під час створення та актуалізації пісенно-драматичного тексту.

У розділі 2 «Інформативність сучасного британського пісенно-драматичного дискурсу» аналізується роль базових текстово-дискурсивних категорій, ступінь інформативності базових компонентів сучасного британського пісенно-драматичного дискурсу та функції пісенно-драматичної інформи й інформативного модусу. Автор обгрунтовує значущість категорії інформативності, що має можливість підтримувати мовленнєву діяльність комунікантів і яка визначається значною розбіжністю адресантного та адресатного смислів пісенно-драматичних інформем.

Питання, присвячені більш прикладному аспекту, висвітлюються в Розділі 3 «Комунікативні елементи тексту сучасного британського пісенно-драматичного дискурсу». Зокрема акцентована увага на суб'єкти та об'єкти пісенно-драматичної ситуації, фактуальну інформацію, сценічний простір, сценічний час та види суб'єктивної оцінки в тексті британського

пісенно-драматичного дискурсу. Напрацювання у вказанному напрямку доповнилися положеннями стосовно успішності функціонування пісенно-драматичного дискурсу, який залежить від реалізації категорії інформативності та ступеню інформативності комунікативних елементів пісенно-драматичного дискурсу: об'єктів та суб'єктів пісенно-драматичної ситуації, умовно-реальних подій, процесів, станів і фактів уяви, сценічного простору і сценічного часу, суб'єктивної оцінки.

Висновки, викладені автором у дисертації, свідчать про завершеність роботи і, водночас, окреслюють перспективи подальшого дослідження та впровадження отриманих результатів.

5. Повнота викладу основних результатів дисертації, висновків і пропозицій у наукових працях здобувача. Основні положення наукового дослідження відображені у 24 працях автора: 1 статті у колективній монографії у виданні іншої держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку Європейського Союзу (Республіка Польща); 5 статтях, з яких 3 опубліковано у фахових виданнях України; 18 публікаціях апробаційного характеру. Одноосібних статей – 3; статей у співавторстві – 2. Ознайомлення з публікаціями дає підставу стверджувати, що результати дослідження, авторські новації, узагальнення та удосконалення теоретичних положень та методичні рішення і рекомендації достатньо повно відображені в друкованих працях. У дисертації використані лише ті результати досліджень, які були отримані автором особисто.

6. Стиль викладення дисертації, відповідність дисертації встановленим вимогам. Вдалою та обгрунтованою з наукової точки зору є архітектоніка рецензованої наукової праці, якою обумовлена повнота і всебічність розкриття автором предмету дослідження. Структура дисертації є логічно обгрунтованою та відповідає поставленим завданням, об'єкту та предмету дослідження. Дисертація написана науковим стилем та повністю відповідає вимогам, що встановлені до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – «Філологія».

Дисертація складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох

розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел (341 найменування), списку ілюстративного матеріалу (452 найменування). Робота проілюстрована таблицями, рисунками та скриншотами відеокліпів. Обсяг основного тексту складає 164 сторінки. *Дисертаційна робота пройшла перевірку на плагіат; вона не містить запозичених висновків інших авторів та повністю відповідає вимогам академічної доброчесності.*

7. Наукове та практичне значення роботи, використання результатів.

Наукове дослідження, що виконане особисто Беляєвою О. Ю., має наукове та практичне значення. Так теоретичне значення дисертації полягає у поглибленому вивченні категорії інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі. Дослідження робить певний внесок у розвиток теорії діалогізму; розширює межі функціонально-комунікативної стилістики тексту, дискурсології, лінгвістики тексту, інтертекстуальності при розгляді прецедентних феноменів, що зумовлюють підвищену дискурсивність.

Грунтовністю та високим рівнем значущості для подальшого розвитку науки та практики характеризується виокремлення дисертантом пісенно-драматичного дискурсу за принципами драматизму, діалогізму, процесуальності. Особливим проявом діалогізму визначено самість як розкриття емоційного стану персонажа під час його внутрішнього діалогу.

Обґрунтовано поняття «драматична пісня», «пісенно-драматичний текст», «пісенно-драматична ситуація». Виявлені функції пісенно-драматичної інформи та інформативного модусу, розглянуті ознаки їх мовної, музичної і візуальної гри. Підтвердженням практичної значимості роботи є те, що отримані результати можуть бути використані в лекційних курсах із стилістики англійської мови (розділ «Стилїстика тексту»); лексикології англійської мови (розділ «Лексична семантика»); теоретичної граматики англійської мови (розділ «Прагматичний синтаксис: комунікативні інтенції»); лінгвокраїнознавства (розділ «Культура Великої Британії»); та в написанні дисертацій і магістерських, дипломних і курсових робіт.

8. Зауваження та дискусійні положення дисертації. Топікальність роботи (її новизна та актуальність) не викликає жодного сумніву. Робота виконана на високому теоретичному рівні, зауваження мають рекомендаційно-дискусійний характер.

1. На нашу думку, в контенті дисертації довго замовчується конкретизація творчого пошуку – драматизм ендозони закоханих. Відомо, що людина переважає інші біологічні види мовою, культурою, творчими знахідками, артефактами та емоціями. Кохання людини - білатеральне явище, полярне, сповнене радіщами (взаємна зворушливість, фактичність переживань, інтенційна відданість, порозуміння, с. 62) та труднощами – драматизм (зіткнення поглядів, патетичність, образа, спотворення, загострений конфлікт, суперечливі думки, недосяжне кохання, сльози, розпач, с. 9, 137, 164).

2. Текстцентричні одиниці включають тематичні та рематичні блоки. Рематичні (предикативні) блоки семантизують задані в текстах інформацію та прагматичне наповнення. У дисертаційній роботі йдеться про інтенційність як складову розглянутої поліфонії. Бажано було б в перспективі звернути увагу на її функції реалізації. У науковій літературі це розглядається в останніх роботах Анохіної Т. О. та Овсянко О. Л.

3. В перекладознавчому аналізі актуалізується словоцентричні та текстцентричні тренди; треті елементи паралельних компаративів маркуються квазісміслом. Є думка, що третій об'єкт перекладу позначається лакунарними номінативними та комунікативними одиницями (пропуски та пусті місця). Очевидно, ця ідея належить до перспективних.

4. Стилiстичне оформлення, за Приходько А. М., притаманне усім дискурсам, а саме: середовищу, комунікантам, ословленню. Останнє обов'язково включає стилістичне маркування.

5. Природа референтів є стабільною онтогносеологічної синкретою, в основному представленою мовними та мовленнєвими екстеріорізаторами. Характер текстів, таким чином, залежить від інтенцій, авторських намірів, що потребує очевидної верифікації.

6. Стосовно фактичної функції (с. 28, 33): вона тяжіє до ендозон привітання та прощання (Див. роботи Почепцова Г. Г., Косенко Ю. В.).

7. Зверніть увагу на графічний образ терміну ОКСИМОРОН.

Проте висловлені зауваження та дискусійні положення не зменшують теоретичної і науково-практичної цінності дисертаційної роботи Беляєвої Оксани Юріївни та не впливають на загальну позитивну її оцінку.

Загальні висновки. На підставі проведеного аналізу вважаю, що подана на захист дисертаційна робота Беляєвої Оксани Юріївни «Категорія інформативності в сучасному британському пісенно-драматичному дискурсі» є завершеним, цілісним, обґрунтованим, самостійним, науковим дослідженням, має вагоме наукове та практичне значення, отримані нові результати в сукупності розв'язують актуальні філологічні завдання германістики. Дисертаційна робота не містить запозичених висновків інших авторів та відповідає вимогам академічної доброчесності.

Зміст дисертаційної роботи відповідає спеціальності 035 – Філологія, задовольняє вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» і «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 06. 03. 2019 р. № 167), а її автор **Беляєва Оксана Юріївна** заслуговує присудження ступеня **доктора філософії** з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Опонент:

кандидат філологічних наук, професор,
завідувач кафедри германської філології
Сумського державного університету

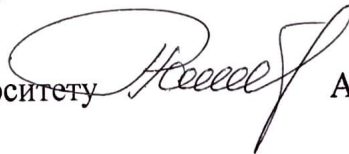

Ірина КОБЯКОВА

Підпис Кобякової І.К. засвідчую

Вчений секретар

Сумського державного університету

Анатолій РУБАН

